

Schuilingscongres

. . . de aard van de bodem bepaalt het landschap . . .

A painting of a rural landscape. In the foreground, there are purple flowers. In the middle ground, three farmers are working in a field of tall crops. In the background, there are several small houses with thatched roofs, a windmill, and a body of water under a blue sky with a large sun.

woensdag 10 mei 2017

Na het succes van vorig jaar organiseren hogeschool Van Hall Larenstein, het Kenniscentrum Landschap van de RUG samen met de Historische Vereniging Annen, het tweede Schuilingcongres. Schuiling -de grondlegger van het aardrijkskundeonderwijs in Nederland- pleitte in zijn werk altijd voor een integrale aanpak, waarbij aardkundige en geografische vakgebieden nauwgezet samenwerken. Met deze uitgangspunten als leidraad wordt ook nu de tweede uitvoering van het Schuilingcongres georganiseerd. De congreslocatie ligt midden in het Nationaal beek- en esdorpenlandschap van de Drentsche Aa. Mede om deze reden zullen karakteristieke facetten van dit landschap onderdeel zijn van het programma van deze dag.

Inhoudelijke thema's

De 'landschapsbiografie' heeft zich in beleid en onderzoek als een begrip ontwikkeld. Door de ontstaanswijze van het landschap op basis van deze methodiek te analyseren en te beschrijven, creëren we een integraal beeld van de opbouw van het landschap en de daaraan ten grondslag liggende natuurlijke en cultuurhistorische processen en het daar uit voortvloeiende erfgoed. Zo'n biografie vormt dan ook een uitstekend aanknopingspunt voor het landschapsbeleid van de toekomst. In het Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa is de afgelopen jaren geëxperimenteerd met het concept wat uiteindelijk in 2015 resulteerde in het boek met de titel: '*Landschapsbiografie van de Drentsche Aa*'. De Rijksdienst Cultureel Erfgoed reageerde positief op het resultaat:

'De combinatie van aardwetenschappen, archeologie, historische geografie, architectuurgeschiedenis en ecologie in één overzichtswerk is uitzonderlijk en geeft een scherper inzicht in de wisselwerking van de mens, natuur en het landschap door de eeuwen heen.'

In dit tweede Schuilingcongres staat de Landschapsbiografie van de Drentsche Aa centraal, een boekwerk dat overigens in korte tijd was uitverkocht en inmiddels is herdrukt. In het programma willen we in het bijzonder aandacht schenken aan de aardkundige waarden in één van de best bewaarde esdorpenlandschappen van West-Europa. Deze aspecten komen in de verschillende programmaonderdelen van deze dag aan de orde. Zo willen we deze dag ingaan op de *beekvormende* processen in het stroomgebied in relatie tot de noodzakelijke waterretentie ter ondersteuning van de veenvorming in de stroomdalen, de veiligheid in de Groningse stadsregio en het herstel van het meanderproces in de oude beeklopen. Een tweede aandachtspunt is de honderden veentjes in het stroomgebied die zijn ontstaan als pingo, dekzandkom, of in een enkel geval als restant van een voormalig beekdal.

Het programma

Het ochtendprogramma bestaat uit vier inleidingen:

- 9.00 **Registratie en koffie**
- 9.30 **Opening** door dagvoorzitter
- 9.35 **Introductie Nationaal Park Drentsche Aa – Van brongebied tot benedenloop**
Kees Folkertsma (*provincie Drenthe*)
- 10.00 **De landschapsbiografie als beleidsvormend document**
Theo Spek (*Kenniscentrum Landschap RUG*);
- 10.30 **Veentjes als bron voor de landschaps-geschiedenis**
Wim Hoek (*Faculty Geosciences, UU*)
- 11.00 **Koffie**
- 11.30 **'Meandering' in het beekstelsel van de Drentsche Aa**
Jasper Candel (*Bodemgeografie en Landschap, WUR*)
- 12.00 **Beekvormende processen en ecologische betekenis**
Peter Paul Schollema (*Waterschap Hunze en Aa's*)

Na de lunch wordt de middag tussen 13.30-16.30 uur ingevuld met vier 'keuze' excursies:

Water / beekvormende processen (wandelen)

Locatie: Schipborger- en Oudemolense diep
Gidsen: Hans Elerie en Peter Paul Schollema
(*Waterschap Hunze en Aa's*)

Pingo onderzoek (wandelen)

Locatie: Een mogelijke (?) pingoruïne nabij café
De Drentsche Aa.
Gids: Anja Verbers (*Landschapsbeheer Drenthe*)

De bodem onder het esdorp (fietsen)

Locatie: Het dorpslandschap van Gasteren
Gids: Gerrie Koopman (*hogeschool Van Hall Larenstein*)

Gebiedsanalyse Gasterse Duinen en omgeving m.b.v. oude topkaarten, AHN, satellietbeelden, drone opnames, etc. (fietsen)

Locatie: Gasterse duinen en omliggende natuur- en landbouwgebieden
Gidsen: Ignas Dümmer (*hogeschool Van Hall Larenstein*) en Erik Meijles (*Kenniscentrum Landschap, RUG*).

Afsluiting met een drankje en een hapje

16.30-17.00 uur.

Voor wie is deze dag interessant?

Een belangrijke doelgroep voor dit congres zijn aardrijkskundeleraren. Er worden veel onderwerpen behandeld, die aansluiten bij het aardrijkskundeonderwijs. Het gaat daarbij om: bodem, landschaps-ecologie, cultuurhistorie, aardkundige waarden en natuurontwikkeling, gebruik van GIS, toepassing van de nieuwste geografische waarnemingstechnieken, zoals drones en met de recente dieptemetingen van de provincie. Daarnaast zijn de thema's interessant voor natuurontwikkelaars, terreinbeheerders, IVN/natuur-gidsen, leden van historische verenigingen en andere belangstellenden.

Inschrijving en deelnamekosten

Uw inschrijving dient uiterlijk op maandag 1 mei 2017 binnen te zijn. Er kunnen maximaal 80 personen deelnemen.

De deelnamekosten bedragen € 45,00 p.p. In deze kosten zijn koffie, lunch en aan het eind van de dag een drankje en een hapje inbegrepen. Een gelimiteerd aantal studenten en 'particulieren' (zoals IVN-gidsen) kunnen tegen een gereduceerd bedrag van € 15,00 p.p. deelnemen.

Wilt u zich aanmelden, [klik dan hier](#) voor het digitale aanmeldingsformulier. Na aanmelding ontvangt u een bevestiging van uw deelname en de informatie om uw betaling te regelen.

Inlichtingen

Meer informatie betreffende het Schuilingcongres kunt u inwinnen bij Roelof Eleveld via 06 22107382 of email: roelof.eleveld@planet.nl

Locatie

Het Schuilingcongres-2 wordt gehouden op de locatie:

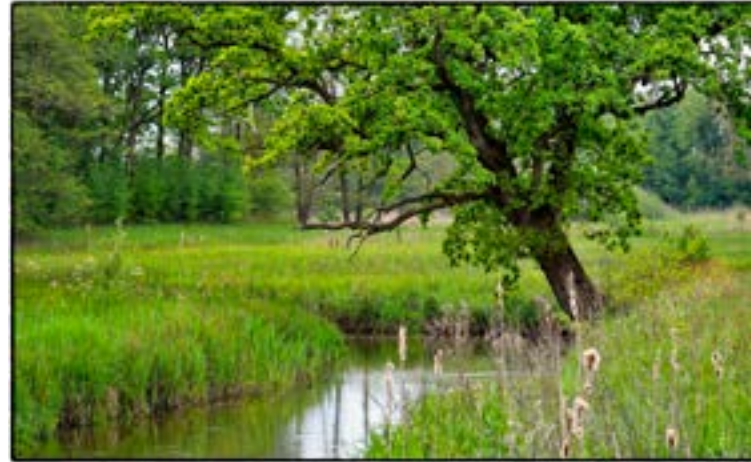
De liefde van de Drentsche Aa

Ruiterweg 2 | 9469 PN Schipborg

Route

Komend vanaf de N34 neemt u de afslag naar Zuidlaren en rijdt in de richting van dit dorp (N386). Na ca. 100 meter slaat u rechtsaf de Berkenweg in. U rijdt deze weg af en slaat aan het eind rechtsaf en gaat onder de N34 door op de Borgweg. Na circa 500 meter slaat u rechtsaf de Ruiterweg op en rijdt door tot de locatie De Liefde van de Drentsche Aa.

De locatie is per openbaar vervoer bereikbaar vanaf Groningen via de buslijnen 5 of Qliner 300, in beide gevallen uitstappen bij bushalte 'N34 Zuidlaren'. Houd er rekening mee, dat ongeveer 20 minuten looptijd nodig is om de locatie vanaf de bushalte te bereiken.

Wie was Roelof Schuiling?

Roelof Schuiling is op 27 mei 1854 in Annen geboren en is één van de belangrijkste grondleggers van het schoolvak aardrijkskunde. Schuiling was van 1879-1924 werkzaam als leraar aardrijkskunde aan de Rijkskweekschool en later aan de HBS/Gymnasium in Deventer. Ruim 130 jaar geleden verscheen het eerste Handboek der Aardrijkskunde van Nederland. Van dit standaardwerk zouden nog vijf geheel herziene herdrukken volgen. In de reeks wordt een indrukwekkend beeld geschetst van de ruimtelijke veranderingen en de modernisering van ons land. Ook krijgen we een goed inzicht in de wetenschappelijke ontwikkeling van de verschillende aardkundige vakgebieden. Maar het belangrijkste is wellicht dat de serie handboeken tot ver in de jaren vijftig een stempel heeft gedrukt op het aardrijkskundeonderwijs in ons land.

Zeker is ook Schuilings indrukwekkende erfenis in onze tijd weer actueel. In de historische geografie en het landschapsonderzoek is wederom een duidelijke trend waarneembaar naar een integrale aanpak waar zowel cultuurhistorische als aardkundige en ecologische vakgebieden samen optrekken. Een mooi voorbeeld is de *landschapsbiografie*, het concept dat hier als uitgangspunt heeft gediend bij het programma van dit Schuilingcongres. Op 21 juni 1936 overleed Schuiling in zijn woonplaats Deventer.

Korting aankoop 'Landschapsbiografie van de Drentsche Aa'

In 2015 is het omvangrijke boekwerk met de titel 'Landschapsbiografie van de Drentsche Aa' verschenen, waarvan de eerste druk in korte tijd is uitverkocht. Inmiddels is de tweede druk verschenen en als deelnemer van het Schuilingcongres krijgt u de mogelijkheid om dit bijzonder interessante en prachtig geïllustreerd boek tegen een speciale prijs van €37,50 te bestellen (normale prijs € 45,00). Mocht u dit boek willen bestellen, dan kunt u dit op uw inschrijfformulier aangeven en dient u de kosten samen met de deelnamekosten te voldoen volgens de aangegeven instructies op het registratieformulier, dat aan u wordt opgezonden na aanmelding.

